
Arkivkode:

FU-sak: 4/12

Sak nr.:

Møte: 8.02.12

PhD - kandidatutvalg ved UiB

---

1 Innledning

Ved UIB har det tidligere vært et en organisasjon, Stipendiatenes interesseforening ved Universitetet i Bergen, SIFUB, opprettet i 2002. Den skulle være en interesseorganisasjon for doktorgradskandidatene ved UIB og arbeide for bedring av doktorgradskandidatenes kår. I sitt arbeidsprogram for 2002-2003 tok SIFB opp spørsmål om høyere lønn for stipendiater, økt avskrivning av studielån ved oppnådd doktorgrad, økt antall barnehageplasser og rekruttering til vitenskapelige stillinger. SIFU medvirket til at det ble dannet lignende organisasjoner ved andre norske universitet og var instrumentell i dannelsen av Stipendiatororganisasjonene i Norge (SiN). SIFUB har den ikke vært aktiv siden våren 2005.

Spørsmålet om en egen stipendiatororganisasjon ble drøftet på fellesmøtet mellom FU og UU i desember 2009. FU-UU fikk da en orientering ved stipendiatene Ingrid Muftuoglu og Ann-Kristin Molde som redegjorde for bakgrunnen for og hovedtrekkene i organiseringen av STIP-HF, PhD-kandidatutvalget ved Det humanistiske fakultet, et fagpolitisk (og faglig-sosialt) utvalg for alle i forskerutdanning ved fakultetet.

Presentasjonen hadde utgangspunkt i et ønske om å få opprette slike kandidatutvalg ved flere fakultet, eventuelt et felles utvalg for hele UiB. I diskusjonen ble det bl.a. sagt at

- Innspillet er interessante også for andre fakultet
- Imidlertid er det svært stor variasjon i størrelse og sammensetning av stipendiatgruppene, noen institutt har 50-60 stipendiater, mens andre bare et titalls. Mange stipendiater er ikke tilknyttet UiB fysisk, men bor andre steder i landet
- Eventuell stipendiatororganisasjon må sees i forhold til det enkelte fakultets særtrekk

Stipendiat Ann-Kristin Molde har gjennom et e-notat av 12. mai 2011 på nytt fremmet spørsmålet om en egen organisasjon for doktorgradskandidater og eventuelt også andre midlertidig vitenskapelig tilsatte ved UiB.

I det følgende vil saksframlegget gi en kort gjennomgang av status for PhD kandidater ved fakultet der det er etablert slik utvalg, dernest en kort gjennomgang av Moldes notat før kommentarer fra forskningsdirektøren og forslag til vedtak.

2 Fakultetene

2.1 STIP HF

STIP-HF var det først stipendiat utvalget ved UiB, og ved opprettelsen av utvalget ble det gjort vurderinger som er relevante for de øvrige fakultet og som derfor gjengis i noe detalj.

STIP-HF ble opprettet av stipendiatene ved Det humanistiske fakultet våren 2008. Egne vedtekter ble fastsatt og STIP-HF søkte fakultetet i oktober samme år om å få status på linje med fakultetets Studentutvalg (HFSU). Fakultetet vedtok å vurdere de reglementsmessige sidene ved søknaden gjennom kontakt bla. med Universitetsdirektørens kontor og Forskningsadministrativ avdeling i sentraladministrasjonen. Universitetsdirektørens kontor vurderte saken fra et juridisk ståsted og konkluderte med grunnlag i Universitets- og høyskoleloven at STIP-HF som utvalg ikke kan fungere eller være en del av studentdemokratiet, siden det bare er organene som er beskrevet i loven som vil kunne ha lovbestemte rettigheter. STIP-HF er heller ikke å regne som en arbeidstakerorganisasjon, og vil ikke kunne ha rett til å delta i drøftinger eller forhandlinger etter Hovedavtalen/Tilpasningsavtale, og ikke ha rettigheter i tariffspørsmål. Samlet ble STIP-HF vurdert som positiv.

Forskningsadministrativ avdeling så meget positivt på initiativet fra HF-stipendiatene og det arbeidet med i å samle gruppen med forskerutdanningskandidater tilhørende fakultetet.

I dekanens merknader til fakultetsstyret ble det tilrådt at STIP-HF ble brukt som høringsorgan i saker som gjelder gruppe B, og at STIP HF ble brukt til å fremme forslag om medlemmer til grupper og utvalg, og at det burde bli funnet andre uformelle møtepunkt mellom gruppen og fakultetet i saker av spesiell interesse for gruppen.

Med de formelle og juridiske sidene utredet gjorde fakultetet følgende vedtak i møte 24. februar 2009:

Fakultetsstyret er positive til initiativet fra STIP-HF og godkjenner bruk av utvalget i tråd med vurderingene i dekanens merknader. Dette innebærer at:

1. STIP-HF blir brukt som høringsorgan i saker som gjelder forskerutdanning.
2. STIP-HF blir brukt til å fremme forslag om medlemmer til grupper og utvalg.

Fakultetet vedtok følgende kompensasjonsordning for som ble justert med virkning fra 1.1.2012 med følgende ordning:

- Leder og sekretær kompenseres med to uker i semesteret
- Andre medlemmer i utvalget kompenseres med én uke i semesteret (for inntil 4 medlemmer utenom leder og sekretær)

For doktorgradskandidater som er stipendiater og som har pliktarbeid, vil dette inngå i pliktarbeidsåret. For kandidater i treårige stipendiatstillinger vil stipendiattiden forlenges tilsvarende kompensasjonstiden. I særskilte tilfeller og for kandidater med ekstern arbeidsgiver vil utbetaling av honorar tilsvarende satsene kunne gis.

STIP-HF får en årlig driftsstøtte på NOK 10 000.

STIP-HF uttaler seg i forskerutdanningsaker og har to lunsjmøter med fakultetsledelsen hvert semester.

2.2 Andre stipendiatutvalg

2.2.1 STIP-MN Det matematisk-naturvitenskapelige fakultet

Stipendiatutvalget ved Det matematisk-naturvitenskapelige fakultet har hatt STIP-HF som modell. STIP-MN har representanter fra alle institutt, og er høringsinstans i tillegg til instituttene. Utvalget har ingen særskilt driftsbevilgning men representasjon på nasjonal stipendiatmøter har vært dekket av fakultetet.

2.2.2 Det medisinsk-odontologiske fakultet

Fakultetet har et programutvalg for forskerutdanning (PFU), som er et rådgivende og saksforberedende organ i spørsmål vedrørende forskerutdannings-programmene. Utvalget skal bla følge utviklingen nasjonalt og internasjonalt innen fakultetets ulike fagområder og gjennom forslag til dekan/prodekan ta de initiativ som vurderes nødvendige for å fremme og utvikle fakultetenes forskerutdanning. Utvalget har 2 representanter fra PhD kandidatene. Medlemmene oppnevnes av dekanus.

2.2.3 Det samfunnsvitenskapelige fakultet

Forum for forskerutdanning er et rådgivende organ i saker som gjelder fakultetets forskerutdanning. Forumet skal gi råd i spørsmål om opptak av eksterne kandidater til programmet. Forumet består av prodekan (leder), en representant for hvert av instituttene og to doktorgradskandidater. Forumet ledes av fakultetets prodekan for forskning.

2.2.4 Det juridiske fakultet

Ved Det juridiske fakultet er stipendiatene representert i Fakultetsstyret, Studieutvalget(SU) og i Forskningsutvalget (FU) innvalgt fra gruppe B. Fakultetet har ikke opprettet et eget stipendiatutvalg.

2.2.5 Det psykologiske fakultet

Det psykologiske fakultet hadde en samling for sine stipendiater 27. januar 2012. Opprettelsen av et stipendiatutvalg er ikke på dagsorden som egen sak, men det er forholdene skulle ligge godt til rette for opprettelse av et slikt utvalg i forlengelsen av samlingen.

3 E- notat fra Ann-Kristin Molde

I en e-post av 12. mai 2011 til prorektor tok stipendiat Ann-Kristin Molde til orde for en egen organisasjon for doktorgradskandidater og eventuelt også andre midlertidig vitenskapelig tilsatte ved UiB.

Molde tar først opp rammevilkårene for en eventuell stipendiatorganisering ved UiB og ser kompensasjon ser en nøkkelfaktor for å få opp slike utvalg/organisasjoner over hele UiB, særlig om den kan gis slik at doktorgradskandidatene får frigjort tid til nettopp slikt organisasjonsarbeid. Stipendiatorganisasjonene i Norge, SiN, foreslår 4 uker årlig for leder, 3 uker for sekretær og andre med spesielle funksjoner og 2 uker for andre som kompensasjon.

Etter Moldes oppfatning er det også en nøkkelfaktor at hvert fakultet, som går inn for å opprette slike utvalg, og UiB, vedtar at slike organisasjoner/utvalg får status som formelle høringsorgan, og at de blir aktivt involvert i saker, både i kommunikasjon av forskningsadministrasjon og gjennom uformelle treff ved henholdsvis fakultets- og universitetsledelse.

En felles organisasjon for UiB vil basere seg på utvalgene ved fakultetene, og det lanseres tre alternativer

1. Et organ for alle doktorgradskandidater ved UiB, både interne og eksterne. Utvalget kan bestå av representanter fra hvert av fakultetsutvalgene. Der det ikke finnes noe fakultetsutvalg kan fakultetet være representert med medlemmer fra forskerutdanningsutvalg eller lignende på fakultetsnivå
2. Et organ for alle doktorgradskandidater pluss post doc og andre med doktorgrad. Dette kan f.eks. da bestå av en person fra hvert fakultetsutvalg for doktorgradskandidater samt noen etter valg eller fast system fra andre kategorier.
3. Et organ for alle midlertidig vitenskapelig tilsatte ved UiB, et gruppe B-organ, men kan ha som tillegg eksterne doktorgradskandidater

Molde støtter alternativ 1, men peker på at denne gruppen består av langt flere kategorier enn stipendiatene og at disse til dels har motstridende interesser. Molde foretrekker derfor alternativ 2, et organ for alle doktorgradskandidater ved UiB, som oppbygging av et demokratisk system for alle som går på forskerutdanning ved UiB, slik det finnes tilsvarende system for de som går på annen utdanning (bachelor- og masternivå).

Avslutningsvis tar Molde til orde for at UiB legger til rette for å ha et medlem i styret for Stipendiatororganisasjonen i Norge (SiN).

4 Forskningsdirektørens kommentarer

Forskerutdanning er en prioritert oppgave for UiB, og i strategien for perioden 2011-2015 heter det at

«Universitetet i Bergen har som hovedmål for forskerutdanningen: å ha og fremme forskerutdanning av høy kvalitet med tett kobling til forskningen i grunnmiljøene.

Opprettelse av utvalg som engasjerer stipendiatene i spørsmål knyttet til UiBs forskerutdanning er positivt for universitetsdemokratiet. Ønsket om å sikre en god organisering av stipendiatenes interessearbeid og organisering og anerkjennelse av stipendiatenes interessearbeid må ses på bakgrunn av den vekst i antallet stipendiater og økte prioritering som forskerutdanningen har hatt ved UiB de siste årene. UiB hadde 1472 aktive i forskerutdanning våren 2011 og antallet har vært økende de siste årene.

Stipendiatene er dermed en gruppe som har fått en større plass i universitetssamfunnet, Som det fremgikk av utredningsarbeidet i tilknytning til Stip-HF, er denne type utvalg ikke kan være en del av studentdemokratiet og heller ikke en arbeidstakerorganisasjon med drøftings- og forhandlingsrett etter Hovedavtalen/Tilpasningsavtalen. Et stipendiatutvalg vil heller ikke ha rettigheter i tariffspørsmål. Et slikt utvalg kan imidlertid ha andre funksjoner, og det er ingen formelle hinder i veien for at et stipendiatutvalg kan være en høringsinstans, eller fremme forslag på kandidater til styrer, råd og utvalg der det er naturlig at stipendiatene er representert slik praksis nå er ved Det humanistiske fakultet.

Forskerutdanning skjer med tett kobling til forskning i grunnmiljøene, og det er naturlig at de enkelte fakultet gjennom samarbeid og dialog med sine stipendiater, velger den modell som de finner tjenlig for sin virksomhet. STIP-HF et av flere gode organisasjonsalternativer. Et felles mål for de ordninger som måtte velges er imidlertid at stipendiatene blir tatt med på råd i saker som angår deres situasjons og arbeidsvilkår, og blir hørt av administrasjon og ledelse.

Det er imidlertid rom for en lokal oppfølging. Ved UiB er forskerutdanningen organisert ved fakultetene og nært knyttet til fagmiljøene, men kun to fakultet har i dag egne stipendiatutvalg. Andre er i en oppbyggingsfase, mens noen står uten slikt utvalg eller har valgt andre ordninger. Etter forskningsdirektørens oppfatning er derfor ikke tilstrekkelig grunnlag for etablering av et felles stipendiatorgan ved UIB. På noe lenger sikt, å vurdere om en modell med utvalg på samme måte som studentutvalg kan være tjenlig for stipendiatene. En slik ordning vil sannsynligvis måtte hjemles i Universitetsloven, hvilket forutsetter utredning og behandling på nasjonalt nivå.

For å sikre stipendiatenes interesser er det heller ikke naturlig å opprette et eget utvalg for gruppe B, siden den omfatter mange som ikke inngår i forskerutdanningen.

De eksisterende utvalg bør imidlertid gis mulighet til å kunne utvikle seg over tid, gjerne med kompensasjonsordninger for de aktive stipendiatene og driftsstøtte fra fakultetene. Fakultet som ikke har etablert egne utvalg kan vurdere om det er behov for å etablere slike utvalg, eller foreta eventuelle endringer i eksisterende ordninger.

Forskningsdirektøren vil avslutningsvis peke på at UiB, som en av de fremste forskerutdanningsinstitusjonene i Norge, bør være representert i styrende organer på det nasjonale nivå i Stipendiatorganisasjonen i Norge (SiN).

Det fremmes følgende forslag til vedtak:

1. Forskningsutvalget ber universitetsledelsen oppfordre fakultetene om å legge forholdene til rett for at PhD kandidatene blir tatt med på råd og får anledning til å uttale seg i forskerutdanningsaker.
2. Fakultet som ikke har etablert egne utvalg, oppfordres til å vurdere om det er behov for å etablere stipendiatutvalg eller foreta eventuelle endringer i eksisterende ordninger.
3. Det bør legges til rette for at UiB får en representant i styret for Stipendiatorganisasjonene i Norge (SiN)